VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Työllisyyden kuntakokeiluiden vaikutukset ja niiden jälkikäteis-arviointi

Simo Mentula, Erityisasiantuntija
10.09.2020
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Kokeilun tavoitteista

(Lainaukset HE 87/2020 vp)

- ”Kokeilun tavoitteena on saada tietoa siitä, parantaako kuntapohjainen palvelujen järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta ja työllisyysastetta”
- ”Viime kädessä kokeilun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen, erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen sekä työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamien kokonaiskustannusten hillitseminen”

Tiivistelmä

- Pääviestit
  - Kokeilujen työllisyysvaikutusten luotettava arviointi on hyvin haasteellista tai mahdotonta.
  - Tutkimustiedon perusteella (kansainvälinen ja kotimainen tutkimustieto) kokeiluilta ei ole syytä odottaa positiivisia työllisyysvaikutuksia.
  - Kokeilu voi tuottaa hyödyllistä informaatiota tulevien uudistusten valmistelun tueksi. Esimerkiksi työvoimapalveluiden toimeenpanoon ja prosesseihin liittyen.

Vaikutusten arvioinnin haasteet

	Tutkimusnäytön vahvuus	Tutkimusasetelma
Taso 0	Ei riittävää tutkimusnäyttöä	Asiantuntijoiden näkemykset, haastattelut ja kyselytutkimukset toimenpiteen kohteena olevalle ryhmälle • Ei vertailuryhmää • Tutkimuksessa ei tehdä väittämiä syy–seuraussuhteista
Taso 1 ★	Vähäinen	Kohorttiaineistoja käyttävät kontrollitutkimukset • Vertailuryhmä rakennetaan aineistosta • Regressiot • Samankaltaistaminen[1] (sis. synteettinen vertailuryhmä)
Taso 2	Kohtalainen	Luonnolliset koeasetelmat (kvasikokeellinen tutkimusmenetelmä) • Vertailuryhmä on olemassa, sillä toimenpide on vaiheistettu (DID, erot–eroissa-menetelmä[2]) • Tutkimuskohteeseen liittyy rajapinta, jota kohde ei voi manipuloida (RD, ns. epäjatkuvuusmenetelmä[3]) • Tapahtuu ennakoimaton politiikkamuutos osalle tutkimusjoukkoa (IV, instrumenttimuuttujamenetelmä)
Taso 3	Vahva tutkimusnäyttö	Satunnaistetut kenttäkokeet/ kontrolloidut kokeet Vertailuryhmä muodostuu, kun toimenpiteen kohdejoukko jaetaan satunnaisesti koeryhmään ja verrokkiryhmään Vaatii tarkkaa suunnittelua (kokeilulain säädännössä) Vastaa rajattuihin ja tarkkaan määriteltyihin kysymyksiin

Lähde: Palkansaajien tutkimuslaitos

- Vahva tutkimusnäyttö edellyttäisi satunnaistettuja koe – verrokki – asetelmia.
- Vaihtoehtoina: Kokeilu – ja kokeilun ulkopuolisista kunnista tai työnhakijoista muodostetut kaltaistetut vertailuryhmät.
- Tutkimusnäytön vahvuus parhaimmillaan vähäistä.

Työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista kokeilua (2017 – 2018) käsittelevä tutkimus

- Arnkil ym. (2019): ” Analyysi osoitti Tampereen seudun osalta myönteistä alueellista kokonaiskehitystä sinä ajanjaksona, jona työllisyyskokeilu oli käynnissä.”
- Ylikännö ym. (2019): ” Ainoa havaittava työllisyysvaikutus koski 12 kuukautta työttömänä olleita …. mutta vaikutus hävisi, kun tarkasteltiin pidempiä työttömyysjaksoja”
- Nieminen (2020): ” … trial either increased or had no effects on extended unemployment”

Työllisyyden hoidon kannustimet

- Kuntien vaikutusmahdollisuudet julkisiin työvoimapalveluihin liittyvässä päätöksenteossa kasvavat (mutta valtio vastaa rahoituksesta)
- Kunta vapautuu kuntien osarahoittamasta työmarkkinatuesta (nk. KELA-sakko) työvoimapalveluiden ajaksi
  - Voimakkaat kannustimet pitkään työmarkkinatuella olleiden työnhakijoiden aktivoimiseksi
  - Kansainvälisen tutkimuksen mukaan väärät kannusteet voivat aiheuttaa negatiivisen työllisyysvaikutuksen (Mergele & Weber 2020).
- Kannusteiden kokonaisuus on laaja:
  - Palkkatuen ja työssäoloehdon välinen suhde, työvoimapoliittiset sanktiot, valtionosuusjärjestelmä, kunnallisvero…

Esimerkki Pirkanmaan kokeilualueelta:

Figure 16: Pirkanmaa, main results

Unemployed = Työttömät – palveluissa olevat

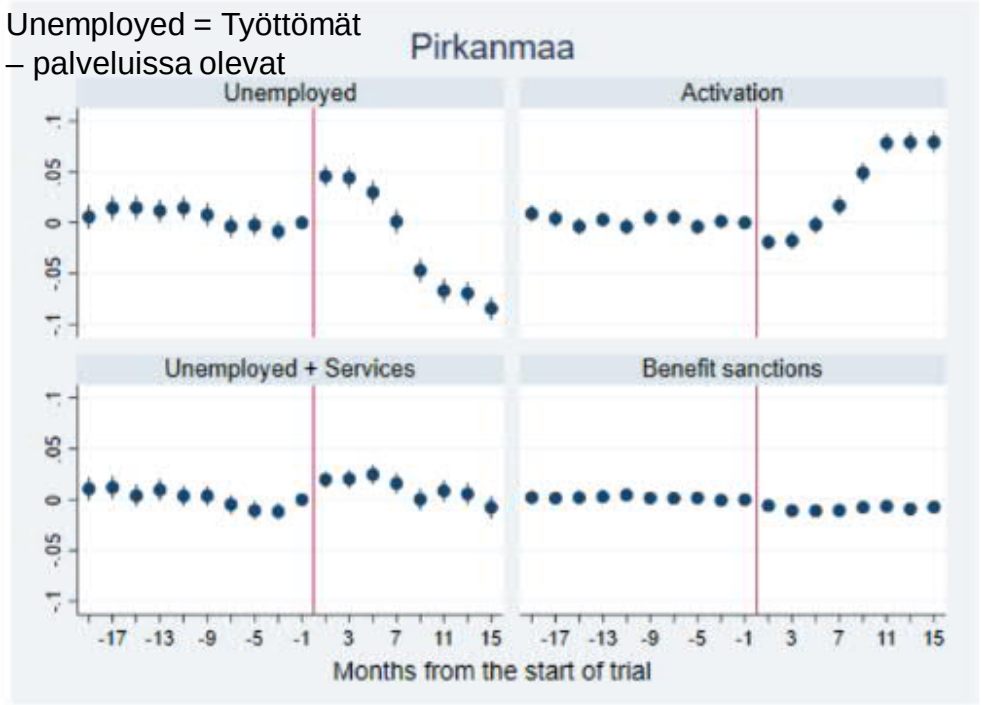

Notes. Figure plots regression coefficients from model (6.10). The coefficients are monthly treatment effects and the coefficient of period −1 (July 2017) is normalized to zero.

Lähde: Nieminen (2020)

Figure 18: Pirkanmaa, ALMP types

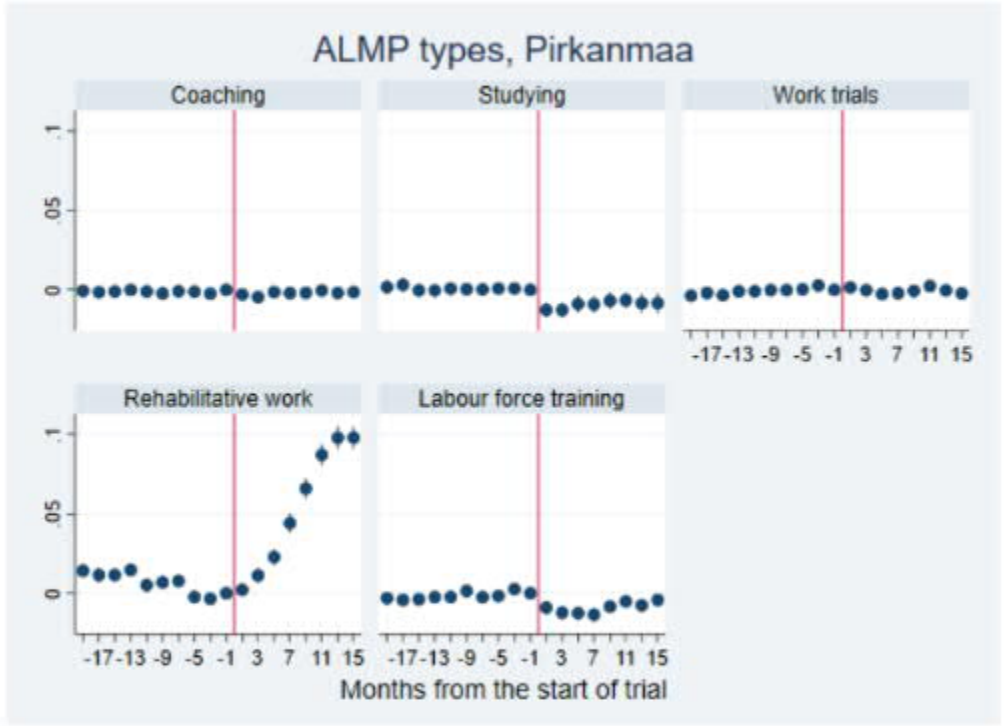

Notes. Figure plots regression coefficients from model (6.10). The coefficients are monthly treatment effects and the coefficient of period −1 (July 2017) is normalized to zero.

Lähde: Nieminen (2020)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!